

הפתרון מציג את הסוגיות העיקריות בהן ניתן לדון ואינו כולל את כל הפתרונות האפשריים. פתרונות אחרים שהצביעו על הבנת הסוגיות החשבונאיות קיבלו ניקוד בהתאם לניתוח החשבונאי שהציגו

שאלה 1 (12 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברה א' מוכרת מוצרי אלקטרוניקה.

בבעלותה של חברה ב' טכנולוגיה שפיתחה המאפשרת ייצור מוצרי אלקטרוניקה באופן יעיל וזול ובכוונתה לייצר מוצרי אלקטרוניקה בעצמה.

בשל קשיים בהם נתקלה חברה ב' בגיוס מימון להקמת מפעל לייצור מוצרי אלקטרוניקה, התקשרה חברה ב' עם חברה א' בהסכם למשך 10 שנים אשר כולל את התנאים הבאים:

- חברה א' תשלם לחברה ב' 90 מיליוני ₪ כמענק להקמת המפעל.
 - חברה א' מתחייבת לרכוש מחברה ב' את כל המלאי המיוצר על ידה במחיר הנמוך ב-20% ממחיר השוק של מלאי זה.
 - בתום 10 שנים, רשאית חברה א' להקים בעצמה מפעל דומה בו תוכל להשתמש בטכנולוגיה של ב' לצורך ייצור מוצרי אלקטרוניקה.
- הנח כי אורך החיים הכלכלי של המפעל הוא 40 שנים.

נדרש

- א. מהו הטיפול החשבונאי הראוי בעסקה המתוארת לעיל על ידי חברה א' ועל ידי חברה ב'.
- ב. כיצד תשתנה תשובתך לנדרש א' תחת ההנחה כי אורך החיים הכלכלי של המפעל הוא 10 שנים?

פתרון

- נדרש דיון בשאלה האם יש לראות בחברה ב' קבלן משנה עבור חברה א' בייצור המלאי או שמא חברה ב' מקיימת פעילות עסקית של ייצור מלאי, לרבות קיומם סיכונים וסיכויים המיוחדים לבעלות.
- נדרש א':
 - חברה א' –
 - במקרה דנן, אין לראות בחברה ב' קבלן משנה שכן תקופת החוזה (10 שנים) קצרה משמעותית מאורך החיים הכלכלי של המפעל (40 שנים) וכן לאור העובדה כי חברה א' אינה חברה יצרנית אלא רוכשת מלאי מחברה ב'.

- למעשה, חברה א' ביצעה רכישה של שני נכסים :
 1. זכות שימוש בטכנולוגיה בתום תקופה החוזה - לאחר תקופת 10 השנים תוכל החברה לעשות שימוש בטכנולוגיה של חברה ב'.
 2. מקדמה בגין מלאי בגובה 20% מסך הרכישות בתקופה החוזה.
- חברה ב' –
 - תכיר במפעל כרכוש קבוע בספריה ובמקביל תכיר בהתחייבות בגין המקדמה שהתקבלה עבור המלאי.
 - במהלך תקופת החוזה, תכיר חברה ב' בסכום ההכנסות המלא (לפני ההנחה של 20%), שכן הנחה זו מגולמת כבר בעת הכניסה לחוזה.
- נדרש ב' :
 - חברה א' –
 - כעת, תקופת החוזה חופפת במלואה לאורך החיים הכלכלי של המפעל, באופן המצביע על היותה של חברה ב' קבלן משנה של חברה א' לצורך ייצור המלאי.
 - כך, חלף רכישת הטכנולוגיה במועד הכניסה לחוזה והקמת מפעל בעצמה, חברה א' עשתה מיקור חוץ להקמה ולתפעול של המפעל.
 - מכאן, התשלום בסך 90 מ' ש"ח משקף רכישת הטכנולוגיה מחברה ב' וכן רכישת מפעל, אשר יוכר בספרי חברה א'.

שאלה 2 (10 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

- להלן מספר טענות בנושא עיקרון הזהירות אשר הושמעו בכנס מקצועי במשרד רו"ח "צילי וגילי":
- רו"ח אהרון טען כי: "עיקרון הזהירות אינו מהווה עיקרון מנחה תחת ה-IFRS, שכן מטרת החשבונאות היא להציג את מצבה הכספי ותוצאותיה של ישות בצורה ניטרלית ולא להוות "מסננת זהירות" עבור קוראי הדוחות. אשר על-כן, המסגרת המושגית ביטלה את עיקרון הזהירות אשר כעת לא מקבל ביטוי בתקינה החשבונאית".
 - רו"ח אהובי טען בתגובה: "לא ניתן להימנע מעיקרון הזהירות ולביטולו המוחלט של עיקרון זה עשויות להיות השלכות אקוטיות על היכולת לקבל החלטות כלכליות בהתבסס על הדוחות הכספיים".

נדרש

חוזה דעתך, תוך מתן דוגמאות, ביחס לטענות האמורות תוך התייחסות לכללי ההכרה והמדידה של רכיבי הדוחות הכספיים.

פתרון

• טענת רו"ח אהרון –

- עיקרון הזהירות אינו נמנה עם עקרונות המסגרת המושגית. עם זאת, העיקרון קיים באופן נרחב בתקני החשבונאות השונים, בהיבט של הכרה, מדידה והצגה.
- במסגרת הפתרון נדרש מתן דוגמאות לקיומו של עיקרון הזהירות, כגון:
 - הכרה – מנגנון הכרה בהכנסה (תקן חשבונאות בינלאומי 18), התחייבויות תלויות ונכסים תלויים (תקן חשבונאות בינלאומי 37).
 - מדידה – מלאי (תקן חשבונאות בינלאומי 2), ירידת ערך רכוש קבוע (תקן חשבונאות בינלאומי 36), נכסים המוחזקים למכירה/ מימוש (תקן דיווח כספי בינלאומי 5)

• טענת רו"ח אהובי –

- נדרש דיון מהותי בחשיבות עיקרון הזהירות ובמשמעות ביטול עיקרון זה.
- יצוין, כי במידה שכללי ההכרה והמדידה יתבססו על גישה תוחלתית, משמעות הדבר היא שמאזן החברה יכלול נכסים והתחייבויות רבים אשר היום אינם מוכרים, או שמדידתם תהא שונה באופן מהותי.
- כך, לדוגמא, ללא עיקרון הזהירות, ייתכן שסעיף ההכנסות יורכב לא רק מהכנסות אשר עומדות בתנאי ההכרה הנוכחיים, אלא גם מצבר הזמנות או אף מתחזית החברה לגבי הזמנות עתידיות אשר טרם החלה כל התקשרות לגביהן.

שאלה 3 (12 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת "קדימה" חתמה עם חברת "אחורה" על חוזה אקדמה (פורוורד) לרכישת מניות לפיו התחייבה לרכוש מספר קבוע של מניותיה במועד עתידי ידוע תמורת סכום קבוע. התקינה החשבונאית קובעת, כי במצב זה על חברת "קדימה" להכיר, כבר במועד ההתקשרות, בהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש כנגד הקטנה של ההון העצמי.

נדרש

- א. חווה דעתך ביחס לטיפול החשבונאי הנ"ל בהתאם למסגרת המושגית, תוך מתן דגש למהות הכלכלית של העסקה?
- ב. חווה דעתך בקשר לטענות הבאות תוך נימוק מפורט:
 - טענה 1- הטיפול החשבונאי ראוי מבחינה כלכלית שכן בפועל מדובר ברכישה של מניות כבר במועד חתימת העסקה כנגד לקיחת הלוואת מוכר.

טענה 2- הטיפול החשבונאי בדוחותיה הכספיים של חברת "קדימה" במקרה בו חברת "קדימה" הייתה חותמת עם חברת "אחורה" על חוזה אקדמה (פורורד) **למכירת מניות**, לפיו היא מתחייבת למכור מספר קבוע של מניותיה במועד עתידי ידוע תמורת סכום קבוע, צריך להיות זהה לטיפול החשבונאי כמופיע בסעיף א' רק בכיוון ההפוך, דהיינו, הגדלת ההון העצמי כנגד הכרה בנכס לפי הערך הנוכחי של תוספת המימוש, כבר במועד ההתקשרות.

טענה 3- הטיפול החשבונאי במקרה בו חברת "קדימה" הייתה כותבת לחברת "אחורה" אופציית PUT (מכר) על מניותיה, לפיה קיימת לחברת "אחורה" זכות למכור לחברת "קדימה" מספר מניות קבוע במועד עתידי ידוע ותמורת סכום קבוע, שונה מהטיפול החשבונאי המופיע בסעיף א' בשל העובדה כי אין ודאות שאופציות ימומשו.

פתרון

• נדרש א' –

- חברת "קדימה" התקשרה עם חברת "אחורה" בעסקה עתידית לרכישת מניותיה (רכישה באוצר).
- הטיפול החשבונאי – לחברת "קדימה" יש מחויבות בלתי מותנית למסור מזומן ועל-כן כבר במועד הכניסה לחוזה תכיר בהתחייבות כנגד הקטנת ההון, בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש.
- למעשה, גם מבחינה כלכלית, כבר במועד הכניסה לחוזה, חברת "קדימה" נושאת בסיכון ובסיכוי בגין המניות ולפיכך, יש לראות בחוזה כרכישת מניות באוצר, כבר במועד ההתקשרות.

• נדרש ב' –

- טענה 1 – הטענה נכונה, שכן כאמור לעיל, כבר במועד הכניסה לחוזה האקדמה חברת "קדימה" נושאת בסיכון ובסיכוי בגין המניות, ללא צורך בתזרים שלילי במועד הכניסה לחוזה.
- טענה 2 – הטענה אינה נכונה, מהטעמים הבאים:
 - לחברה לא קיימת מחויבות בלתי מותנית למסור מזומן אלא זכות לקבל מזומן במועד עתידי.
 - במועד הכניסה לחוזה, שווי הנגזר (החוזה העתידי) הינו אפס ולכן הוא לא יקבל ביטוי בספרי החברה.
 - מבחינה כלכלית, גם במקרה דנן עברו הסיכויים והסיכונים המאפיינים בעלות. חשבונאית - קיימת א-סימטריה בהכרה בנכסים ובהתחייבויות.
- טענה 3 – הטענה אינה נכונה. הטיפול החשבונאי בעת כתיבת אופציית מכר זהה לטיפול החשבונאי בחוזה האקדמה (הכרה בהתחייבות כנגד קיטון בהון), פרט לפרמיה המתקבלת בעת כתיבת אופציית המכר המביאה לקיטון נמוך יותר בהון. זאת, ללא נפקות לסיכויי המימוש של האופציה.

שאלה 4 (7 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת "אלאדין" רכשה 100% ממניות חברת "ייסמין" תמורת 10 מיליוני ₪ אשר ישולמו במועד העסקה. במסגרת הסכם הרכישה סוכם, כי מנכ"ל חברת "ייסמין", המחזיק בכלל מניות החברה לפני הרכישה, יוסיף לעבוד בחברה לתקופה של 3 שנים לאחר הרכישה.

בתמורה להמשך העסקתו, זכאי המנכ"ל למשכורת שנתית שתחושב על בסיס הנמוך מבין 50% מה-EBITDA של חברת "ייסמין" לבין 1 מיליוני ₪.

המשכורת השנתית של המנכ"ל טרם העסקה: 200 אלפי ₪.

ה-EBITDA הממוצע של החברה ב-3 השנים שקדמו לרכישה: 2 מיליוני ₪ ולא צפויה להשתנות באופן מהותי בשנים הקרובות.

נדרש

מהו הטיפול החשבונאי בתשלום למנכ"ל במועד הרכישה ובשנות העסקתו לאחר מכן.

פתרון

• נדרש דיון בשאלה האם התשלומים למנכ"ל החברה, אשר מחזיק בכלל מניות החברה, טרם הרכישה, מהווים תגמול עבור עבודתו או שמא המדובר בהסדר תשלום מותנה, כחלק מעסקת הרכישה, אשר יש לכלול אותו בהקצאת עלות הרכישה (PPA). במסגרת זו, יש לדון בשיקולים הבאים:

○ רמת הגמול ביחס לשירותים הניתנים – מהנתונים עולה באופן מובהק כי שכר המנכ"ל טרם עסקת המכירה היה נמוך משמעותית משכרו בשנות העסקה שלאחר העסקה (שכר גבוה פי 5 לפחות), באופן המצביע על קיומו של תשלום מותנה (לגבי החלק העודף).

○ נוסחא לקביעת התמורה – קביעת התמורה הנוספת על בסיס מדד ביצוע של הנרכשת כגון ה-EBITDA מרמזת על קיום תשלום מותנה.

○ דרישת העסקה נמשכת ומשך זמן העסקה הנמשכת – קיומה של דרישת העסקה נמשכת, אשר חופפת לתקופת התשלום המותנה מצביעה על קשר בין שירותי העבודה והתגמול הנוסף.

שאלה 5 (12 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

במהלך חודש אפריל 2013, פרסמה הרשות לניירות ערך הצעה שכותרתה "תיקון תקנות ניירות ערך בנושא שינוי מתכונת אימוץ כללי החשבונאות הבינלאומיים (IFRS) – הצעה לביטול האפשרות לאימוץ מוקדם".

בהתאם להצעה, תבוטל האפשרות לאימוץ מוקדם של תקנים חדשים (לרבות תיקונים לתקנים ופרשנויות) לפני כניסתם לתוקף מחייב. יחד עם זאת, במקרים חריגים, תוכל רשות ניירות ערך לאפשר אימוץ מוקדם של תקן חדש, לשם שמירת ענייניו של ציבור המשקיעים.

נדרש

חווה דעתך ביחס להצעת הרשות לניירות ערך המתוארת לעיל. בתשובתך, דון בהתאמת ההצעה לעקרונות המסגרת המושגית.

פתרון

- יש לדון בהצעת הרשות לאור עקרונות המסגרת המושגית, ובכלל זאת:
 - העדפת הרלוונטיות על פני ההשוואתיות – במקרה של התנגשות בין שני עקרונות אלו, יש לתת עדיפות לעיקרון הרלוונטיות, גם במחיר של פגיעה זמנית בהשוואתיות.
 - זאת ועוד, תיקון תקן קיים או פרסום תקנים חדשים נעשים לאחר בחינה מעמיקה ומתוך הכרה כי הכלל החדש עדיף על זה הקיים. ביטול האפשרות לאמץ תקן באימוץ מוקדם מונעת מחברות מלהציג מידע שימושי יותר למשקיעים ובכך חוטאת למטרת המסגרת המושגית.

שאלה 6 (10 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת "מצליח" היא חברה ציבורית העוסקת בהשכרה וניהול של בנייני מגורים להשכרה שבבעלותה בעיר חיפה. תקציב החברה לשנת 2013 כולל הכנסות מהמקורות הבאים:

מקור הכנסה	סכום (אלפי ₪)
השכרת דירות	70,000
דמי ניהול ואחזקת הבניינים	10,000
הצבת אנטנות סלולאריות	5,000

בדיון פנימי שערכה הנהלת החברה עם שמאי המקרקעין "גבי המהיר" עלו הטענות הבאות:

- מנכ"ל החברה טען, כי בהערכת השווי ההוגן של הבניינים יש להתחשב גם בהכנסות החברה מדמי ניהול ואחזקה, אשר מהוות חלק אינטגרלי מהמודל העסקי של החברה.
- שמאי המקרקעין טען, כי ההכנסות מהצבת אנטנות סלולאריות על גגות הבניינים מגדילות את התקבולים עבור החברה ולכן מגדילות את שווי הבניינים. לפיכך, התקבולים ייכללו במסגרת הערכת השווי.

נדרש

חווה דעתך ביחס לטענות לעיל בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

פתרון

- טענת מנכ"ל החברה –
 - הטענה אינה נכונה. הכנסות החברה מדמי ניהול ואחזקה מהוות הכנסות ממתן שירותים, אשר אין לכלול אותן בהערכת שווי הבניינים, אלא יש להכיר בהן עם מתן השירותים, לאורך תקופת חוזה הניהול.
 - עם זאת, יצוין, כי קיימות גישות להערכת שווי הכוללות את מרכיב דמי הניהול והאחזקה כחלק מתזרים המזומנים לצורך הערכת השווי.
- טענת שמאי המקרקעין –
 - הטענה נכונה. בעת הערכת שווי הבניינים יש לכלול את ההכנסות מהשכרת הדירות וכמו-כן ההכנסות מאנטנות סלולריות על גג הבניינים. זאת, משום שגג הבניין הוא חלק מהמקרקעין המוערך (קרקע וכל המחובר אליה) ומהווה זרם הכנסות נוסף לחברה מהבניינים.

שאלה 7 (18 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1 עמוד

לאור מצב המשק הישראלי והסדרי החוב להם היינו עדים בשנים האחרונות, נושא העסק החי מצוי בכותרות העיתוניים ובמוקד העיסוק של הרגולטורים ומוסדות התקינה. להלן מספר טענות שעלו בדיון מקצועי במוסד לתקינה בנוגע להערת העסק החי:

- רו"ח שועלי טען, כי יש להכליל הערת עסק חי אך ורק במקרה בו בטוחים כי אין החברה תוכל להמשיך ולפעול כעסק חי, שכן עצם הכללת ההערה לגבי ספקות משמעותיים עלולה לשמש כ"נבואה המגשימה את עצמה", להביא להרעה נוספת במצבה של החברה ואף לגרום לקריסתה.
- רו"ח חרובי טען, כי בעידן בו ישנם הסדרי חוב חדשות לבקרים, יש להמתין עם מתן הערת העסק החי עד למועד בו מתגבש הסכם עם בעלי החוב, בשל העובדה כי בעלי המניות משתמשים בהערת העסק החי לצורכי מו"מ.
- רו"ח תחמני טען, כי מכיוון שהשוק מגיב במלואו בעת פרסום הערת עסק חי "לייט", אין מניעה להמתין עם פרסום הערת העסק החי עד לשלב המגיעים על הסדר החוב.

נדרש

חוה דעתך אודות הטענות לעיל תוך מתן נימוק מתאים

פתרון

חלק א'

- טענת רו"ח שועלי - הטענה אינה נכונה. מטרת הערת העסק החי הינה להצביע על ספקות משמעותיים לגבי יכולת החברה לעמוד בהתחייבויותיה ולהמשיך ולתפקד כעסק חי. דיווח על חדלות פרעון בדיעבד, כדי להגדיל את הוודאות וכדי למנוע פגיעה נוספת בחברה, אינו מספק את איתות האזהרה הנדרש למשקיעים ולכן אינו רלוונטי לקוראי הדוחות. זאת ועוד, מבחינה חשבונאית אין להביא בחשבון במסכת השיקולים את השפעת ההערה על מצב החברה.
- טענת רו"ח חרובי - הערת העסק החי מהווה סיגנל שלילי לגבי החברה והכללתה כאשר עולים ספקות משמעותיים לגבי יכולת החברה להוסיף ולהתקיים כעסק חי הינה הכרחית לטובת קבלת החלטות השקעה בידי משקיעים. ואמנם, בשנים האחרונות אנו עדים למקרים בהם הנהלת החברה ביקשה לכלול הערת עסק חי כדי לקדם הסדר חוב. עם זאת, אין בכך כדי להמתין עם מתן ההערה עד למועד הסדר החוב, שכן הדבר מרוקן מתוכן את מטרת הערת העסק החי.
- טענת רו"ח תחמני - יש לדון בהוראות התקנים בנושא (לפיהם אין להמתין עד הסדר החוב) לעומת הפרקטיקה אשר התפתחה בישראל להכללת הערת עסק חי "לייט" המצביעה על אי וודאויות משמעותיות בפעילות החברה, כאשר הערת העסק החי מגיעה

בשלב מאוחר, בו למעשה החברה אינה יכולה להתקיים עוד כעסק חי (הערת "עסק מת"). בהקשר זה, ניתן לציין את הנייר לדיון של ה-IASB בנושא זה ואת הפרקטיקה הדו-שלבית המקובלת בארה"ב (דומה לפרקטיקה בישראל כיום).

חלק ב'

החל מחודש ספטמבר 2012, נכנסה חברת "מעריב אחזקות בע"מ" (להלן – "מעריב") להליך הקפאת הליכים, תחת ניהול נאמן, אשר הוענקו לו על ידי בית המשפט סמכויות הניהול וההפעלה של הקבוצה. במהלך חודש אוקטובר, 2012 אישר בית המשפט את מכירת נכסי ופעילות הקבוצה וכן את מכירת קרקעות בית הדפוס.

להלן מובא קטע מ"דו"ח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מעריב החזקות בע"מ" שצורף לדוחות הכספיים לרבעון שלישי בשנת 2012:

"בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34, תוך ביצוע התאמות הנדרשות לגבי דוחות כספיים הערוכים על בסיס ערכי מימוש"

נדרש

- א. חווה דעתך ביחס לציטוט מתוך דוח הסקירה כאמור לעיל לאור מצבה של החברה ובהתאם למסגרת המושגית.
- ב. האם להערכתך במצב דברים המתואר לעיל הדוחות הכספיים אכן ישקפו באופן נאות את מצבה הכספי של החברה?

חלק ב'

• נדרש א' –

- המסגרת המושגית מבוססת על קיומה של הנחת העסק החי. בהעדר קיומה של הנחה זו, עריכת דוחות כספיים לפי תקני החשבונאות המקובלים (IFRS) מאבדת ממשמעותה.
- לפיכך, כאשר הנחת העסק החי אינה מתקיימת (החברה מצויה בהליך הקפאת הליכים), הרי שעריכת הדוחות לפי כללי ה-IFRS אינה רלוונטית למשתמשי הדוחות.

• נדרש ב' –

- כאמור, המסגרת המושגית ותקני החשבונאות הבינלאומיים מבוססים על הנחת העסק החי. לפיכך, קיימת בעיה מובנית בעריכת דוחות חברה המצויה בהקפאת הליכים לפי כללים אלו.
- במסגרת זו, יש לבחון את בסיס ההכרה והמדידה הראוי עבור נכסי והתחייבויות החברה לאור מצבה, לרבות הבחנה בין ערך בספרים לפי כללי חשבונאות מקובלים, ערכי מימוש, ערכי שימוש או שווי הוגן.

שאלה 8 (10 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

- משרד הרווחה, במסגרת פעילותו לעידוד השקעות במוסדות הנתמכים על ידו, הציע לחברת "בית אפשטיין" המפעילה מוסדות רווחה ולבעלת השליטה בה, חברת "ההחזקות", את העסקה הבאה:
1. חברת ההחזקות תזרים לחברה סכום של 2 מיליוני ₪, אשר ישמשו לשיפוץ מוסדות הרווחה שמפעילה החברה. סכום זה אינו ניתן למשיכה בידי חברת ההחזקות, אלא בפירוק החברה.
 2. בתמורה, יעמיד משרד הרווחה לחברת ההחזקות אשראי בגובה של עד פי 2 מהסכום שהוזרם לחברה, ללא ריבית וללא הצמדה, אשר יוחזרו למשרד הרווחה בתשלום חודשי קבוע על פני תקופה של 25 שנה.

נדרש

מהו הטיפול החשבונאי בעסקה, בדוחותיהן הכספיים של חברת "ההחזקות" וחברת "בית אפשטיין", במועד הכניסה לעסקה ובתקופות עוקבות?

פתרון

- חברת "בית אפשטיין" –
 - במועד הכניסה לעסקה – תכיר במזומן שהוזרם לחברה כנגד השקעת בעלים.
 - בתקופות עוקבות – בעת שיפוץ המוסדות, תהווה את עלות השיפוץ לערך בספרים של הרכוש הקבוע (בהנחה שהשיפוץ עומד בתנאי ההכרה לגבי רכוש קבוע).
- חברת "ההחזקות" –
 - בעת קבלת ההלוואה ממשרד הרווחה – מדובר בהלוואה, אשר על החברה להחזיר באופן שוטף, ועל-כן יש להכיר במזומן שהתקבל כנגד התחייבות. לפי תקן חשבונאות בינלאומי 39, במועד קבלת ההלוואה יש למדוד אותה לפי שווי ההוגן, כאשר ההפרש בין המזומן שהתקבל והשווי ההוגן של ההלוואה מהווה מענק אשר קיבלה החברה ממשרד הרווחה (יוכר כהכנסה נדחית).
 - למעשה, המענק שהתקבל מגלם חיסכון בהוצאות ריבית והצמדה של ההלוואה.

שאלה 9 (12 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת "שיקום ופירוק - אנרגיה מתחדשת" עוסקת בהקמת מערכות פוטו-וולטאיות (מערכות סולאריות לייצור חשמל).

המודל העסקי בו פועלת החברה כולל את השלבים הבאים:

1. קבלת רישיון להקמת מערכת לייצור חשמל מרשות החשמל;
2. הקמת המערכת וחיבורה לרשת החלוקה של חברת החשמל;
3. תחילת הפעלת המערכת, תחת התנאים הבאים:
 - א. חברת החשמל מתחייבת לרכוש מהמפעיל כל כמות שתיוצר על ידי המערכת בתעריף קבוע. חברת החשמל הינה הלקוח הבלעדי של המפעיל.
 - ב. תקופת ההתקשרות הינה למשך 20 שנה. לפי הערכות שווי שבוצעו, ערך השייר לאחר תקופת החוזה הוא זניח.
 - ג. המפעיל אינו רשאי לשעבד את התשתית.

פרשנות 12 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי "הסדרי זיכיון למתן שירות" דנה במקרים בהם ישות מהמגזר הפרטי (להלן - מפעיל) מקימה תשתית שמשמשת לאספקת שירות ציבורי, ומתפעלת ומתחזקת את התשתית הזו במשך תקופת זמן שהוגדרה. המפעיל מקבל תשלום עבור שירותיו על פני תקופת ההסדר. הפרשנות קובעת, כי הסכם נכנס לתחולת הפרשנות כאשר הוא עונה על התנאים הבאים:

1. המעניק שולט על השירותים שיסופקו על ידי המפעיל.
 2. המעניק שולט על זהות מקבלי השירות ועל מחיר השירות.
 3. ערך השייר בנכס אינו משמעותי.
- הפרשנות קובעת, כי כאשר הסכם נכנס לתחולתה, יכיר המפעיל בתמורה שהתקבלה עבור שירותי ההקמה לפי שוויה ההוגן, כאשר התמורה עשויה להיות מסווגת כ:
4. נכס פיננסי – כאשר יש למפעיל זכות חוזית בלתי מותנית לקבל עבור שירותי ההקמה מזומן או נכס פיננסי אחר. לפי הסכמים אלו, המעניק ערב לזכאותו של המפעיל לסכום מינימאלי.
 5. נכס בלתי מוחשי – כאשר למפעיל זכות (רישיון) לחייב משתמשים בשירות הציבורי, כלומר הסכומים שיתקבלו תלויים במידת שימוש הציבור בשירות המוצע.
- במקרה בו החברה לא עומדת בתנאים אלו, תוכר המערכת כרכוש קבוע בספרי המפעיל.

נדרש

- א. הסבר את הרציונאל לתנאי הכניסה לתחולה של הפרשנות.
- ב. האם לדעתך ההסכם המתואר בשאלה נכנס לתחולת הפרשנות? נמק תשובתך.
- ג. הנח כעת, כי המערכת המוקמת על-ידי חברת "שיקום ופירוק - אנרגיה מתחדשת" נכנסת לתחולת פרשנות 12. מהו לדעתך הסיווג החשבונאי הנאות עבור המערכת הפוטו-וולטאית

שמקימה החברה? בתשובתך, התייחס לרציונאל העומד בבסיס הסיווג כנכס פיננסי וכנכס בלתי מוחשי (התנאים החוזיים, חשיפה לסיכונים).

הערה: לצורך פתרון נדרש ג', הנח כי בהתבסס על תנאי האקלים השוררים היסטורית באזור בו ממוקמת המערכת הפוטו-וולטאית, ניתן לקבוע ברמת דיוק של כ-99% את כמות הימים והשעות המינימאלית במהלכם זורחת השמש.

פתרון

• נדרש א' –

- כאמור, פרשנות 12 דנה בהסדרי מבוססי זיכיון למתן שירות ציבורי בידי יזם פרטי.
- תנאי התחולה שקובעת הפרשנות נועדו להבטיח כי למפעיל המערכת לא קיימת שליטה על המערכת ועל אופן השימוש בה (לרבות זהות המשתמשים ומחיר השימוש) בתקופת ההפעלה החוזית וגם לאחריה.
- למעשה, המודל שמציגה הפרשנות מתייחס למפעיל כאל קבלן משנה, אשר מקבל תשלום עבור שירותי הקמת התשתית והפעלתה לאורך חיי החוזה, ואשר אינו נושא בסיכונים בעלות בגין המערכת.

• נדרש ב' –

- ההסכם המתואר נכנס לתחולת הפרשנות.
- במסגרת הפתרון, יש לדון במאפייני ההסכם המתוארים ואשר בגינם נכנס ההסכם לתחולת הפרשנות, לרבות: שליטת חברת החשמל על שירותי החשמל המסופקים; שליטה על זהות מקבלי השירות ומחירו (חברת החשמל כלקוח בלעדי, תעריף קבוע בהסכם); ערך שייר לא משמעותי.

• נדרש ג' –

- בבחינת סיווג המערכת כנכס פיננסי או כנכס בלתי מוחשי, יש לבחון האם החברה המפעילה חשופה לסיכון ביקוש או שמא סיכון זה חל על המעניק.
- נימוקים התומכים בסיווג כנכס פיננסי:
 - לחברה לא קיימת זכות חוזית לסכום מינימאלי, אולם קיימת לה זכות לגבות תעריף מוסכם על כל כמות שתיוצר בפועל. בנוסף, המעניק מחויב לרכוש כל כמות שתיוצר על ידי המערכת ללא תלות במידה שבה צרכני החשמל הסופיים ירכשו חשמל.
 - קרינת השמש ותפוקות המערכת המינימאליות ניתנות למדידה ברמת וודאות גבוהה מאוד, בהתבסס על נתונים הסטוריים. לפיכך, ניתן היה לבנות הסכם שקול מבחינה כלכלית באופן הבא:
 - סכום קבוע לפי התעריף ברישיון עבור התפוקה המינימאלית של המערכת לפי אומדן המבוסס על נתונים הסטוריים.

- סכום קבוע נוסף לפי התעריף ברישיון עבור תפוקה המיוצרת מעבר לתפוקה המינימאלית על בסיס האומדן.
 - נימוקים התומכים בסיווג כנכס בלתי מוחשי:
 - לא קיימת למפעיל זכות חוזית בלתי מותנית לקבלת סכום מינימאלי במזומן.
 - ברמה התיאורטית, הפקת החשמל תלויה בזריחת השמש ובעוצמתה, אשר אינן וודאיות.

שאלה 10 (7 נק') - אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת "טרזן" (להלן – החברה), העוסקת בפיתוח שבבים מזעריים למחשבים ניידים, רכשה בראשית שנת 2013 100% ממניות חברת "גייין" (להלן – גייין) תמורת 10 מיליוני ₪. בישיבת הדירקטוריון שקדמה לחתימה על עסקת הרכישה, נימק מנכ"ל החברה את הרכישה בהימצאותם של ידע ופטנטים (אשר שווים מוערך ב-3 מיליוני ₪) הדומים לאלו של החברה והעשויים להעיב על צמיחתה העתידית. יצוין, כי בשל הדמיון בין הפטנטים בשתי החברות, אין כוונת החברה לעשות שימוש בפטנטים ובידע הנרכשים.

נדרש

מהו לדעתך הטיפול החשבונאי בידע ובפטנטים שנרכשו מחברת גייין במסגרת הקצאת עלות הרכישה ובתקופות עוקבות?
 הערה: תקן דיווח כספי בינלאומי 3 קובע, כי במועד הרכישה יימדדו כל הנכסים וההתחייבויות המזוהים לפי שווי הוגן.

פתרון

- הקצאת עלות הרכישה – יש להכיר בידע ובפטנטים אשר נרכשו מחברת גייין לפי שווים ההוגן.
- בתקופות עוקבות – בשל העובדה כי החברה אינה צפויה לעשות שימוש בידע ובפטנטים הנרכשים, יש לבחון האם החברה צפויה להפיק תועלת כלכלית מאי שימוש בנכסים אלו בידי אחרים:
 - במידה שהחברה תפיק תועלת עתידית מאי שימוש בידי אחרים, יש להפחית הידע והפטנטים על פני תקופת התועלת העתידית מאי השימוש כנ"ל.
 - במידה שהחברה אינה צפויה להפיק תועלת עתידית מאי שימוש בידי אחרים, הרי שיש לבצע ירידת ערך מיידי לידע ולפטנטים שהוכרו.